DOI :https://doi.org/10.51706/2707-3076-2021-5-6
УДК: 378:001.891-047.36(045)

Іван Олексійович Степанець
ORCID iDhttps://orcid.org/0000-0003-0600-4398
кандидат педагогічних наук, доцент,
проректор з науково-педагогічної роботи
Комунальний заклад «Харківська гуманітарно-педагогічна академія»
Харківської обласної ради
м. Харків, Україна
i.o.stepanets28@gmail.com

Тамара ВячеславівнаОтрошко
ORCID iDhttps://orcid.org/0000-0003-4782-1079
кандидат педагогічних наук, професор,
декан факультету соціально-педагогічних наук та іноземноїфілології
Комунальний заклад «Харківська гуманітарно-педагогічна академія»
Харківської обласної ради
м. Харків, Україна
ped_osvita16@ukr.net

НАУКОВО-МЕТОДИЧНА РОБОТА У ЗАКЛАДІ ВИЩОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ ЯК ЗАСІБ ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ

У науково-методичній статті висвітлено теоретичні та прикладні аспекти ролі і місця науково-методичної роботи у педагогічному закладі вищої освіти як засобу підвищення кваліфікації (професійного зростання) науково-педагогічних працівників.На підставі результатів аналізу наукової літератури та узагальнення досвіду Комунального закладу «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради, ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет» та Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії визначено сутність науково-методичної роботи викладачів та її спрямованість як складової освітнього процесу у педагогічному ЗВО.Узагальнено наукові напрацювання і досвід, що дозволили представити у вигляді структурно-логічних схем системи науково-методичної роботи та формування і розвитку науково-методичної компетентності педагога у педагогічному ЗВО.Визначено чинники та вимоги, що впливають на рівень і якість НМР як засобу розвитку професійної майстерності педагогів, формування їх науково-методичної компетентності. Окреслено коло питань, вирішення яких надає науково-методичній роботі прогресивного (інноваційного) характеру, що підвищує її потенціал як засобу розвитку ЗВО вцілому і кожного педагога окремо.Виокремлено ключові параметри, критерії та етапи діагностики науково-методичної роботи.

Ключові слова: *науково-методична робота; підвищення кваліфікації; освітній процес; зміст і форми НМР; науково-методична компетентність; діагностика.*

Вступ. В умовах інноватизації та інформатизації суспільства спостерігаються перманентні зміни у пріоритетах, змісті, видах, формах і методах діяльності суб'єктів освітнього процесу закладів вищої освіти (ЗВО). Відповідно змінюється характер і зміст науково-методичної роботи (НМР) у закладах освіти, в якій пріоритетного значення набуває компетентність педагога як фахівця, зокрема технологічна компетентність, що ґрунтується на результатах наукових досліджень і досвіді та впливає на ефективність освітнього процесу.

Узагальнення результатів наукового пошуку, зокрема аналізу наукової теорії й узагальнення досвіду науково-методичної діяльності, представленого у працях В. Бондаря (2006), Н. Василенко (2013), І. Жерносека (2000), І. Упатової (2018), В. Малихіної (2005), І. Соколової (2001) та інших, засвідчують, що, з одного боку, НМР є засобом педагогічної творчості,а з іншого – це чинник розвитку освітньої системи вищої шкли загалом і кожного конкретного ЗВО зокрема. На думку названих учених, НМР освітян допомагає їм свідомо добирати і використовувати різні методи,

технології, враховувати рекомендації дослідників, переносити досвід в нові педагогічні умови та ситуації і, таким чином, вдосконалювати якість освітнього процесу. Для майбутніх фахівців науково-методична робота виступає однією з умов ефективного розвитку компетентностей, зокрема, інклюзивно орієнтованих (Нічуговська, Ніколенко, 2020, с. 112).

Предметно у контексті нашого дослідження звучать визначення, що знаходимо у низці робіт вітчизняних дослідників, зокрема: НМР як ланка неперервної освіти (Н. Клокар (2011), М. Фіцула(2003), І. Жерносек (2000) та ін.); структурна одиниця системи підвищення кваліфікації науково-педагогічних і педагогічних працівників (Ю. Бабанський (1970), Т. Борова (2011), Н. Когород (2005), А. Зубко (2002) та ін.); засіб підвищення ефективності освітньої діяльності (І. Упатова (2018), А. Вітченко (2011), І. Волощук (2010) та ін.). Якісний аналіз робіт названих науковців доводить, що попри окремі акценти на сутність і спрямованість НМР у закладах освіти, вони характеризують означений феномен як багатофункціональний процес, спрямований як на підвищення рівня фахової майстерності педагогів, так і на вирішення завдань забезпечення якості освіти. Зокрема, І. Волощук (2010) та І. Упатова (2018) зазначають, що науково-методична робота є ланкою неперервної освіти науково-педагогічних і педагогічних кадрів, починаючи з молодого фахівця, а В. Бондар (2006), Т. Борова (2011), Н. Клокар (2011) наголошують на безперервності цього процесу в умовах післядипломної освіти. А. Вітченко (2011), Н. Когород (2005), І. Соколова (2001) акцентують увагу на важливості реалізації технологічних засад методичної роботи у ЗВО, що, на думку науковців, має забезпечувати системний і динамічний характер її розвитку. В. Бондар(2006) та О. Пометун (2005) звертають увагу на необхідність реалізації компетентнісного підходу у науково-методичній роботі, що робить її орієнтиром і засобом якісного професійного розвитку науково-педагогічних і педагогічних працівників.

Методи дослідження. Для виокремлення проблеми та її теоретичного обґрунтування – системний аналіз і синтез; визначення термінологічного поля дослідження, виокремлення та структурування компонентів процесу формування і розвитку методичної компетентності педагога – наукове узагальнення, конкретизація, класифікація; визначення напрямів формування змісту НМР – вивчення та узагальнення досвіду; встановлення параметрів та визначення критеріїв якості й ефективності НМР як засобу підвищення кваліфікації – вивчення документації, анкетування, узагальнення.

Мета дослідження. Теоретичне та емпіричне обґрунтування забезпечення якості й ефективності науково-методичної роботи у педагогічному ЗВО як засобу підвищення кваліфікації викладачів.

Виклад основного матеріалу дослідження.Аналіз запропонованих науковцями підходів дозволив нам визначити НМР і як цілеспрямовану роботу ЗВО, і самодіяльність викладачів, спрямовану на забезпечення (підвищення) психолого-педагогічної та методичної підготовки кадрів у закладах освіти, що зумовлює ефективність освітнього процесу, сприяє досягненню майстерності у викладанні освітніх компонентів.

У контексті цього дослідження ми визначаємо НМР і як систему спеціально визначених (розроблених) у ЗВО форм, методів і засобів, реалізація якої забезпечує поглиблення професійної, зокрема науково-методичної, компетентності викладача. Ефективність реалізації означеної системи виявляється у максимальній професійній самореалізації, підвищенні рівня і якості освітнього процесу, вдосконаленні науково-методичного забезпечення освітньої діяльності, створенні умов для подальшої самоосвіти педагога.

М. Фіцула (2003) наголошує, що, організовуючи НМР у ЗВО, слід обов'язково враховувати вимоги сучасної педагогічної практики, а, отже, забезпечувати оволодіння уміннями і навичками творчої, інноваційної діяльності. Зазначене є вимогою часу, тим більше, що в Європейському освітньому просторі компетентнісний підхід є провідним. Додамо також, що компетентність, у нашому розумінні, яке ґрунтується на результатах досліджень О. Пометун (2005) та інших, - це інтегроване утворення, компонентами якого є знання, уміння і навички, емоційно-ціннісне ставлення до професійної рефлексії. Саме така інтеграція є основою для якісного і творчого здійснення професійної діяльності.

Професійне зростання (підвищення кваліфікації) викладача, зокрема педагогічного ЗВО, у процесі НМР характеризується постійним цілеспрямованим розвитком його педагогічної майстерності, фахової компетентності як педагога, дослідника, методиста.

Професійне вдосконалення педагогів ЗВО, як засвідчує досвід і результати опитування науково-педагогічних працівників Комунального закладу «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради, ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет» та Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії (всього 116 опитаних) у 2019–2021 роках, відбувається динамічно, якщо в ньому спеціально створено таке освітнє середовище, в якому НМР є особливо значимою, мотивованою, системною. Так, респонденти, обираючи 2-3 варіанти із запропонованих відповідей щодо чинників впливу на розвиток НМР у ЗВО, назвали такі:системний характер НМР, що стосується її планування, організації, контролю, аналізу та оцінки (за рейтингом) – 89,4 %; особиста зацікавленість у власному фаховому зростанні – 78,6 %; потреба у вдосконаленні педагогічної діяльності – 76,1 %; стимулюючий вплив з боку керівних органів науково-методичної роботи – 66,9 %.

Результати дослідження також вказують на той факт, що основний зміст НМР в сучасному педагогічному ЗВО складають: розробка освітніх програм; створення підручників, посібників, методичних рекомендацій; розробка і впровадження дидактичних матеріалів, систем, окремих форм і методів навчального та виховного процесів; організація методичного навчання (семінари, тренінги, вебінари, майстеркласи тощо) за результатами наукових досліджень; науково-методичне обґрунтування й упровадження нових (інноваційних) моделей управління різними педагогічними процесами; створення (вдосконалення) інформаційно-методичного забезпечення освітнього процесу; вивчення, узагальнення й упровадження кращого (інноваційного) педагогічного досвіду; організація моніторингу та оцінювання якості освітнього процесу і, зокрема, НМР.

63,1 % опитаних викладачів, методистів, керівників структурних підрозділів зазначили, що ключове місце у НМР відводиться на добір (розробку) науково-методичного обґрунтування та забезпечення викладання освітніх компонентів, що на практиці передбачає перевірку в умовах освітнього процесу нових ідей, підходів, принципів, розробок тощо як результатів науково-дослідної роботи.

Спираючись на висновки педагогів-науковців про те, що НМР у педагогічному ЗВО є діяльністю з навчання, розвитку, саморозвитку і самовдосконалення кадрів, зауважимо на доцільності планування, організації та змістового наповнення НМР, зокрема відповідно до Порядку підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 21 серпня2019 р. № 800 та з урахуванням Методичних рекомендацій для професійного розвитку науково-педагогічних працівників, затверджених Наказом Міністерства освіти і науки України від 04.12.2020 р. № 1504. Основними напрямами підвищення кваліфікації є:

- розвиток професійних компетентностей (фахових методик, технологій тощо);
- психолого-фізіологічні особливості здобувачів освіти певного віку, основи андрагогіки;
- створення безпечного та інклюзивного освітнього середовища, особливості (специфіка) інклюзивного навчання, забезпечення додаткової підтримки в освітньому процесі дітей з особливими освітніми потребами;
- використання інформаційно-комунікативних та цифрових технологій в освітньому процесі, включаючи електронне навчання, інформаційну та кібернетичну безпеку;
- мовленнєва, цифрова, комунікаційна, інклюзивна, емоційно-етична компетентність;
- формування професійних компетентностей галузевого спрямування, опанування новітніми виробничими технологіями, ознайомлення із сучасним устаткуванням, обладнанням, технікою, станом і тенденціями розвитку галузі економіки, підприємства, організації та установи, вимогами до рівня кваліфікації працівників за відповідними професіями (для працівників закладів професійної (професійно-технічної) освіти);
- розвиток управлінської компетентності (для керівників закладів освіти, науково-методичних установ та їх заступників) тощо (*Деякі питання,* 2020).

Науковці В. Єгорова (2001), Л. Карамушка (2003), А. Сподін (2004), В. Юрченко (2004) та інші стверджують про існування в сучасних умовах нагальної потреби у створенні такої обґрунтованої

системи НМР у ЗВО, яка формувала б у викладачів, як суб'єктів освітнього процесу, стійку мотивацію до впровадження компетентнісного підходу у власну професійну діяльність, що, у свою чергу, підвищить якість організації і змісту НМР та безпосередньо вимагатиме підвищення кваліфікації самих науково-педагогічних працівників.

Упровадження компетентнісного підходу в навчально-методичній роботі педагогічного ЗВО, таким чином, має бути спрямованим на формування науково-методичної компетентності фахівця, основу якої складає взаємозв'язок когнітивної, операційно-діяльнісної й особистісної сфер, що робить її компетентністю найвижчого рівня «акме». Означена компетентність є, безумовно, результатом такої професійної діяльності, яка, відображаючи рівень професійної майстерності педагога, переходить у професійну творчість.

Формування і розвиток науково-методичної компетентності викладача, яка «виводить» педагога за межі професійного досвіду і робить його здатним надати своїй фаховій кваліфікації висхідного прогресивного характеру, представимо у вигляді схеми (рис. 1).

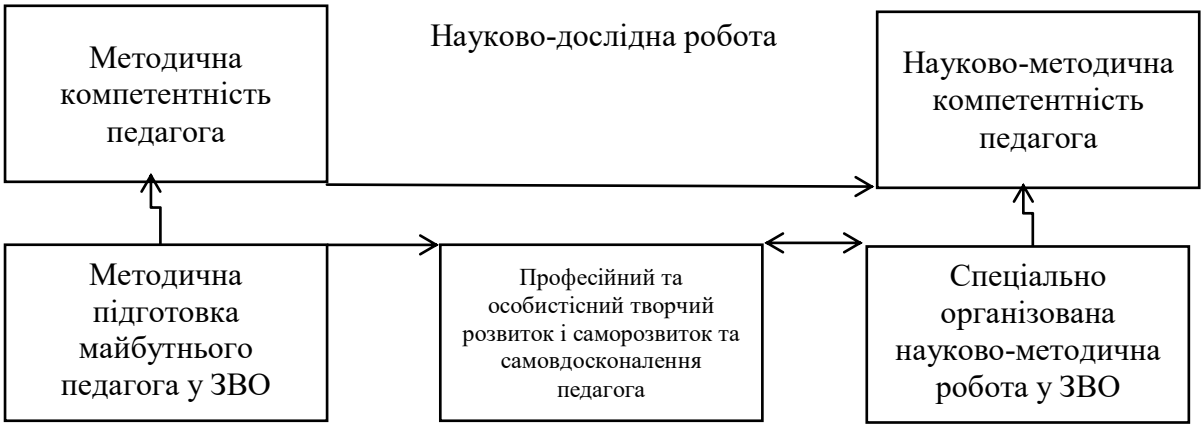

Рис 1. Формування і розвиток науково-методичної компетентності педагога у ЗВО

Ми виходимо з того, що ефективність НМР у педагогічному ЗВО щодо підвищення фахової майстерності викладачів значною мірою залежить від потреби, бажання і готовності професорсько-викладацького складу здійснювати науково-методичну діяльність, на що вказують 87,4% опитаних науково-педагогічних і педагогічних працівників вищеназваних ЗВО. Серед чинників, що безпосередньо впливають на рівень і якість НМР, респонденти назвали чіткість побудови її системи (71,1 %) та досконалість управлінських механізмів окремими ланками системи (59,9 %).

За результатами узагальнення досвіду названих вищепедагогічних ЗВО, на підставі результатів вивчення документації і бесід, ми визначили таку різнорівневу традиційну для останніх десятиліть систему НМР (рис. 2).

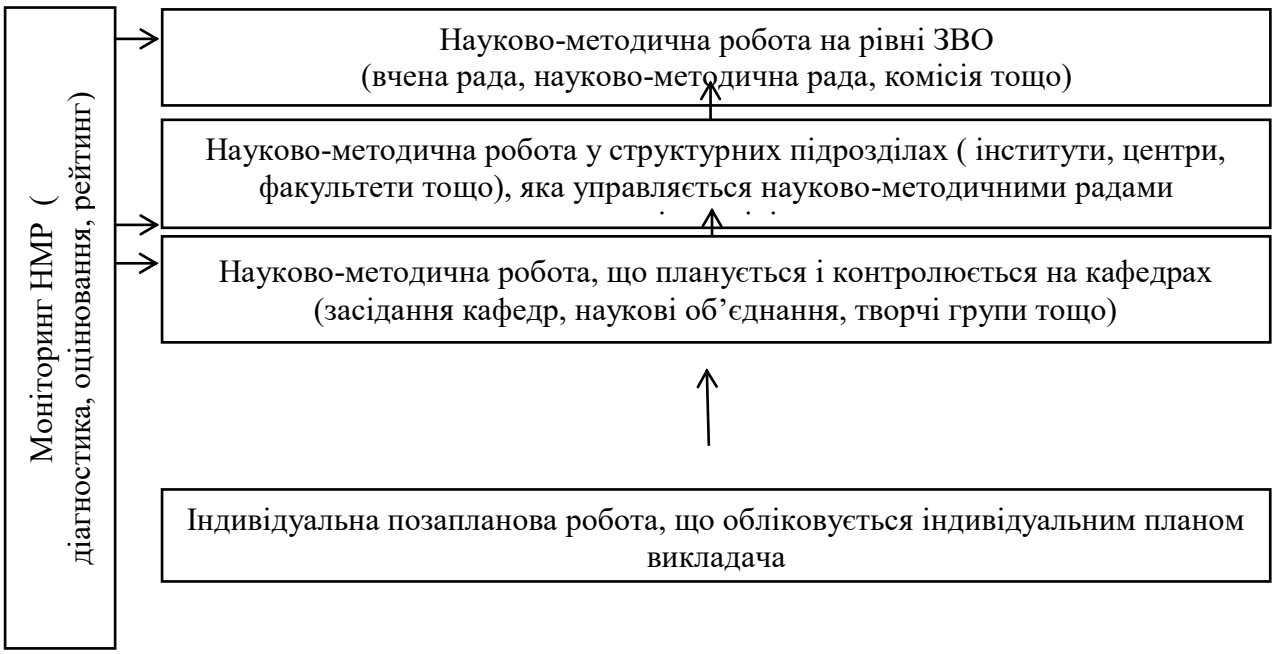

Рис. 2. Традиційна різнорівнева система НМР у педагогічному ЗВО

Разом із тим варто зазначити, що на нинішню трансформацію освітньої системи України загалом і системи НМР зокрема впливає міжвузівська та міжнародна інтеграція ЗВО, невід'ємними елементами якої є академічний обмін, освітньо-наукове стажування, розробка і реалізація спільних програм і проєктів тощо, яка неминуче розширює цю систему.

Слід наголосити, що в нових умовах інформатизації освіти не лише оновлюється (змінюються) зміст і форми діяльності науково-педагогічних працівників, а й спрямованість НМР, в якій найважливішим напрямом стає забезпечення технологічної оснащеності викладачів. Така спрямованість НМР має передбачати інтеграцію комплексу психолого-педагогічних знань та вмінь викладачів науково і методично досконало проєктувати освітній процес, добираючи оптимальний зміст і форми викладання, застосовуючи найбільш ефективні методи педагогічної роботи, передбачаючи наслідки і конкретні результати власної педагогічної діяльності (Степанець, 2015).

На думку Н. Комаренко (1997), зміст НМР має сприяти впровадженню «сучасних досягнень психолого-педагогічної науки,авторських ідей і технологій передового педагогічного досвіду» (с. 13).Схожу думку щодо змісту НМР висловлює О. Сидоренко (1997), пов'язуючи формування її змісту з такими пріоритетними напрямами роботи:

– підвищення методичного та теоретичного рівня освітнього процесу;

– розробка та реалізація окремих методик навчання і виховання;

– підвищення науково-педагогічної, психологічної та загальнокультурної кваліфікації викладачів.

Крім того, зміст роботи має включати вивчення та реалізацію основних державних документів про освіту і вищу освіту зокрема (Сидоренко, 1997).

63,3 % опитаних під час анкетування за темою «Моніторинг якості НМР у контексті підвищення кваліфікації науково-педагогічних і педагогічних працівників» зазначили, що рівень і якість їх фахового зростання у процесі здійснення НМР залежить від системності і якості моніторингу цієї роботи як власне процесу, так і результатів на рівні самооцінювання кафедри, факультету, ЗВО.

Під моніторингом ми розуміємо систему спеціально розроблених та періодично застосовуваних діагностичних методиквивчення стану НМР з метою контролю та прогнозування змін відповідно до заданих параметрів, критеріїв тощо.

Моніторингову діагностику в контексті вивчення якості й ефективності НМР на підставі узагальнення результатів наукових досліджень можемо здійснювати за такими основними параметрами та критеріями:

– кількість та рівень науково-методичних робіт (кількість; рівень затвердження та рекомендації до друку; вид (тип) видання);

– актуальність, теоретична і практична значимість результатів НМР (важливість для науково-методичного забезпечення освітнього процесу; інноваційність змісту; відповідність діючим нормативним документам щодо формування змісту освіти і розвитку професійних та інших компетентностей за вимогами освітніх програм);

– результативність науково-методичної роботи (рівень і якість особистих здобутків викладача та освітніх досягнень здобувачів освіти (визнання науково-методичних робіт за рівнем видання, що їх опублікувало; кількість та рівень отриманих нагород за презентацію видань й інших результатів НМР; рівень сформованості науково-методичної компетентності викладача; рейтинг викладача за комплексним показником НМР на кафедрі, факультеті, у ЗВО)).

Така моніторингова робота, успішність якої підтверджується досвідом колективу Комунального закладу «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради,може проводитися у кілька етапів:

1. Підготовчий: визначення мети, об'єктів, критеріїв та вибір інструментарію.

2. Формально-констатувальний: збір інформації шляхом підготовки звітів, анкетування, спостереження, вивчення документації, самооцінювання тощо.

3. Узагальнююче-аналітичний: обробка отриманої інформації, формулювання висновків і рекомендацій.

Висновок.Таким чином, проведене дослідження засвідчило, що НМР у педагогічному ЗВО є складовою єдиної системи безперервної фахової освіти (самоосвіти) педагогічних кадрів, оскільки функціонує як цілісне утворення, засноване на досягненнях науки, передового досвіду й актуальних професійних потребах педагогів. Це підсистема взаємопов'язаних заходів, дій, засобів, спрямованих на підвищення професійної компетентності педагогів, збагачення і розвиток творчого потенціалу кожного члена педагогічного колективу і ЗВО вцілому, досягнення оптимальних результатів освітнього процесу й розвитку особистості. Найбільш суттєвою особливістю науково-методичної роботи як чинника кількісних і якісних змін є її інноваційний (творчий) характер.

Практика роботи колективу академії та її партнерів по співпраці переконує, що лише об'єктивно спланована, інноваційно наповнена, системно контрольована і мотивована НМР створює ефективні умови для підвищення кваліфікації викладачів педагогічних ЗВО і безпосередньо та опосередковано впливає на:

– ставлення до НМР як засобу фахового зростання;

– рівень і якість аналітичної діяльності педагогів;

– об'єктивність планування, розвиток змісту, розробку (добір) форм, методів і засобів педагогічної роботи;

– оптимізацію вибору засобів для допомоги у вирішенні фахових проблем конкретним и викладачем;

– підвищення рівня і якості освітнього процесу.

Перспективи подальшого дослідженнями пов'язуємоз розробкою й експериментальною перевіркою ефективності впровадження інноваційних форм і методів НМР, які забезпечили б комплексне вирішення як завдань якісного розвитку освітнього процесу, так і завдань підвищення фахової майстерності науково-педагогічних і педагогічних працівників ЗВО.

Література

Бондар В., Шапошнікова І. Управління формуванням професійної компетентності вчителя. *Освіта і управління.* 2006. Т. 9. № 2. С. 20–27.

Борова Т. А. Теоретичні засади адаптивного управління професійним розвитком науково-педагогічних працівників вищого навчального закладу : монографія. Харків : Компанія СМІТ. 2011. 374 с.

Василенко Н. В. Науково-методична робота в школі. Харків. Вид. група «Основа». 2013. 176 с.

Вітченко А. О. Теоретико-технологічні засади методичної роботи у вищому начальному закладі. *Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка. Педагогічні науки*. 2011. Випуск 60. С. 34.

Волощук І. А. Формування готовності молодого вчителя фізико-математичних дисциплін до інноваційної діяльності в системі методичної роботи школи : автореф. дис… канд.пед.наук : 13.00.04 / Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького. Черкаси. 2010. 20 с.

Жерносек І. П. Науково-методична робота у навчальних закладах системи загальної середньої освіти : монографія. Київ. 2000. 124 с.

Зубко А. М. Організаційно-педагогічні умови вдосконалення навчального процесу в системі підвищення кваліфікації педагогічних кадрів : автореф. дис… канд.пед.наук : 13.00.04 / Центральний інститут післядипломної педагогічної освіти. Київ. 2002. 22 с.

Деякі питання професійного розвитку науково-педагогічних працівників : Наказ від 04.12.2020 р. № 1504 / Міністерство освіти і науки України. 2021.URL : https://mon.gov.ua/storage/app/uploads/public/5fd/8e5/df0/5fd8e5df039fc332033916.pdf

Єгорова В. В. Розвиток ключових компетентностей науково-педагогічних працівників у системі методичної роботи вищого навчального закладу : дис… канд..пед.наук : 13.00.04 / ДВНЗ «Університет менеджменту освіти» НАПН України. Київ. 2011. 288 с.

Карамушка Л. М. Психологія управління : навч. посіб. Київ, Міленіум. 2003. 344 с.

Клокар Н. І. Управління підвищенням кваліфікації педагогічних працівників в умовах післядипломної освіти регіону на засадах диференційованого підходу : дис… д-ра пед. наук : 13.00.06 / ДВНЗ «Університет менеджменту освіти» НАПН України. Київ. 2011. 43 с.

Когород Н. П. Управління системою науково-методичної роботи в технікумах : навч. посіб. Дніпропетровськ. Пороги. 2005. 143 с.

Комаренко Н. Форми організації методичної роботи в гімназії. автореф. дис… канд. пед. наук : 13.00.01. Одеса : Південноукраїнський держ. пед. ун-т ім. К. Д. Ушинського. 1997. 24 с., С. 13

Малихіна В. М. Організаційно-методичне забезпечення управління інноваційною діяльністю загальноосвітніх закладів в умовах великого міста : автореф. дис… канд.пед.наук : 13.00.01 / Центальний інститут післядипломної освіти АПН України. Київ. 2005. 22 с.

Методическаяработа в школе : организация и управление. Под ред. Ю. К. Бабанского. Москва. Педагогика. 1970. 170 с.

Нічуговська Л. І., Ніколенко Л. М.Розвиток інклюзивно орієнтованих компетентностей майбутніх педагогів спеціальної освіти в умовах магістратури *Науковий журнал Хортицької національної академії. ScientificJournalofKhortytsiaNationalAcademy*. (Серія: Педагогіка. Соціальна робота) : наук. журн. / [редкол. : В. В. Нечипоренко (голов. ред.) та ін.]. Запоріжжя : Вид-во комунального закладу вищої освіти «Хортицька національна навчально-реабілітаційна академія» Запорізької обласної ради, 2020. Вип. 2(3). С. 109–118. DOI : https://doi.org/10.51706/2707-3076-2020-3-11

Пометун О. І. Компетентнісний підхід – найважливіший орієнтир розвитку сучасної освіти. Рідна школа. 2005. № 1. С. 29–31.

Сидоренко О. А. Організація НМР з учителями загальноосвітніх шкіл : навч. посіб. Харків : ХДПУ. Майдан.1997. 136 с.

Соколова І. В. Технологія організації методичної роботи у ВНЗ. Педагогічні технології у неперервній педагогічній освіті. Київ. ВІПОЛ. 2001. С. 441–442.

Сподін А. Освіта через усе життя – це правило жити завтра. *Імідж сучасного педагога.* 2004. № 1. С. 3–6.

Степанець І. О. Взаємозв'язок освітнього і наукового потенціалу у контексті науково-методичної роботи педагогічного ВНЗ. *Наукові записки кафедри педагогіки.* Харків : ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2015. Вип XXXVIII. С. 248–256.

Упатова І.П. Методична підготовка майбутнього вчителя : теорія і практика : монографія. Харків. ТОВ «ДІСА ПЛЮС». 2018. 402 с.

Фіцула М. М. Вступ до педагогічної професії : навч. посіб. для студ. вищ. пед. закл. освіти. 2-е видання. Тернопіль : Навчальна книга Богдан. 2003. 136 с.

Юрченко В. І. Психологія вищої шкли. Курс лекцій. Київ : КСУ. 2004. 175 с.

References

Babanskyi Yu. (Ed.). (1970). Methodical work at school: organization and management: Pedagogy (rus)

Bondar V. &Shaposhnikova I. (2006). Management of the formation of professional competence of teachers. *Education and management*. V. 9, 2, 20–27 (ukr)

BorovaT. (2011). Theoreticalbasesofadaptivemanagementofprofessionaldevelopmentofacademic staff ofhighereducationalinstitution: Company SMIT (ukr)

Fitsula, M. (2003). Introduction to pedagogical profession. Educational Book Bohdan (ukr).

Karamushka, L. (2003). Psychology of management :Milenium. (ukr).

KlokarN. (2011). Managementofprofessionaldevelopmentofeducatorsintheconditionsofpostgraduateeducationofthere gionontheb asisofdifferentiatedapproach. (Abstract of Doctor's thesis) (ukr)

Kohorod N. (2005). Management of the system of scientific and methodical work in technical schools :Porohy (Rapids) (ukr)

Komarenko, N. (1997). Forms of organization of methodical work in the gymnasium (Abstract of candidate's thesis, Ushynskyi South-Ukrainian State Pedagogical University). (ukr).

Malykhina,V. (2005). Organizationalandmethodicalsupportforthemanagementofinnovativeactivitiesofsecondaryschoolsin a largecity. (Abstract of Candidate's thesis) (ukr)

Ministry of Education and Science of Ukraine (2021). *Some issues of professional development of academic staff.* https://mon.gov.ua/storage/app/uploads/public/5fd/8e5/df0/5fd8e5df039fc332033916.pdf (ukr).

Nichuhovska, L. I. &Nikolenko, L. M. (2020). DevelopmentofinclusivecompetenciesinfuturespecialeducationteacherswhenstudyingforMaster'sdegree*ScientificJournalofKhortytsiaNationalAcademy. (Series: Pedagogy. SocialWork)* : scientificjournal. PublishinghouseoftheMunicipalInstitutionofHigherEducationKhortytsiaNationalEducationalandRehabilitationAcademyofZaporizhzhiaRegionalCouncil. Iss. 2(3). 109–118. https://doi.org/10.51706/2707-3076-2020-3-11 (ukr).

PometunO. (2005). Competenceapproach–themostimportantreferencepointforthedevelopmentofmoderneducation. *Native school*, 1, 29–31 (ukr)

Sokoloval. (2001). Technology of organization of methodical work in higher education institutions. Pedagogical technologies in continuing pedagogical educationї, 441–442 (ukr)

Spodin, A. (2004). Lifelong learning is the right to live tomorrow. Image of modern educator, № 1, 3–6. (ukr).

Stepanets, I. (2015). Relationshipbetweeneducationalandscientificpotentialinthecontextofscientificandmethodicalworkofpedagogicalhigher education institutions, *Scientific notes of the department of pedagogy*.XXXVIII. 248–256. (ukr).

Sydorenko, O. (1997). Organization of educational-methodical work with secondary school teachers. KhSPU. Maidan. (ukr).

Upatova I. (2018). Methodical preparation of the future teacher: theory and practice : DISA PLIUS (ukr).

Vasylenko N. (2013). Scientific-methodic work at school:Osnova (Basis) (ukr).

VitchekoA. (2011). Theoreticalandtechnologicalprinciplesofmethodicalworkinhighereducationinstitution]. *Bulletin of Ivan Franko Zhytomyr State University. Pedagogical sciences*. 60, 34 (ukr)

VoloshchukI. (2010) Formationofreadinessoftheyoungteacherofphysicalandmathematicaldisciplinesforinnovativeactivityinthesystemofmethodicalworkofschool (Abstract of Candidate's thesis). (ukr)

Yehorova, V. (2011). Developmentofkeycompetenciesofacademic staffinthesystemofmethodicalworkof a highereducationalinstitution (Candidate's thesis) (ukr).

Yurchenko, V. (2004). Higher education psychology. KSU (ukr).

ZhernosekI. (2000). Scientificandmethodicalworkineducationalinstitutionsofthegeneralsecondaryeducationsystem. (ukr)

ZubkoA. (2002). Organizationalandpedagogicalconditionsforimprovingtheeducationalprocessinthesystemofprofessionaldevelopmentofteachers.(AbstractofCandidate'sthesis). (ukr)

SCIENTIFIC AND METHODOLOGICAL WORK IN A PEDAGOGICAL INSTITUTION OF HIGHER EDUCATION AS A MEANS OF PROFESSIONAL DEVELOPMENT OF SCIENTIFIC AND PEDAGOGICAL WORKERS

IvanStepanets, CandidateofPedagogicalSciences,Assocaite Professor,Vice-rectorforScientificand Pedagogical Work of the Municipal Establishment «Kharkiv Humanitarian Pedagogical Academy» of Kharkiv Regional Council, Kharkiv, Ukraine, e-mail : i.o.stepanets28@gmail.com

Tamara Otroshko, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Dean of the Faculty of Social and Pedagogical Sciences and Foreign Philology of the Municipal Establishment

«Kharkiv Humanitarian Pedagogical Academy» of Kharkiv Regional Council, Kharkiv, Ukraine, e-mail : ped_osvita16@ukr.net

The article highlights theoretical and applied aspects of the role and place of scientific-methodical work in a pedagogical institution of higher education as a means of advanced training (professional growth) of academic and teaching staff.

Based on the results of analysis of scientific literature and generalization of experience, the article determines the essence of scientific-methodical work of teachers and its direction as a component of the educational process in pedagogical HEIs.

In the context of considering quality and effectiveness of scientific-methodical work for professional growth of teachers, the article clarifies its direction, characterizes the main content in accordance with the priorities identified by respondents, names forms of organization, and points out peculiarities of an integrated process of educational and scientific activities.

The article generalizes scientific works and experience. This allows us to represent systems of scientific-methodical work and formation and development of scientific-methodical competence of the teacher in pedagogical HEIs in the form of structural logical schemes.

The article identifies factors and requirements that influence the level and quality of scientific-methodical work as a means of developing professional skills of teachers and formation of their scientific-methodical competence.

The article draws the range of issues, solution of which gives progressive (innovative) nature to scientific-methodical work. That in turn increases its potential as a means of developing HEIs in general and of each teacher individually.

The article singles out key parameters, criteria and stages of diagnostics in scientific and methodical work.

It is found that the objectively planned, innovative, systematically controlled and motivated scientific and methodical work has a positive direct and indirect effect on advanced training of research and teaching staff of HEIs.

Keywords: *scientific-methodical work; advanced training; educational process; content and forms of scientific-methodical work; scientific-methodical competence; diagnosis.*

Авторський внесок кожного із співавторів:Степанець І. О. – 50 %, Отрошко Т. В. – 50 %.

Стаття надійшла до редакції / Received30.11.2021
Прийнята до друку / Accepted 15.12.2021
Унікальність тексту 93,4 % (Unicheck ID1010132528)
©Степанець Іван Олексійович, ОтрошкоТамара Вячеславівна, 2021.